

31 TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 14372

Tarih : 09.10.2025

35080

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın *Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim
08.10.2025

Nevroz UYSAL ASLAN

Sırnak Milletvekili

Türkiye'de özellikle politik mahpuslara yönelik uygulanan infaz rejimi, hukuk ilkelerinden uzaklaşarak ideolojik bir denetim aracına dönüşmüştür. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 89. maddesi, yalnızca "iyi hâl değerlendirmesi" için kurulmuş İdare ve Gözlem Kurulları'na, fiilen "paralel bir yargı" yetkisi kazan(dırıl)mıştır. Bu kurullar, "pişmanlık beyanı" üzerinden bir "düşünsel sadakat testi" uygulamaktadır.

Bu keyfiyetin son örneklerinden biri, 33 yıldır cezaevinde bulunan Serdar Şitilay'ın infazının altıncı kez ertelenmesidir. Elazığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu'nun 24.09.2025 tarihli kararı, hukuken ve mantıksal olarak ciddi tutarsızlıklar içermektedir.

Psiko-sosyal servis raporlarında Şitilay'ın "sakin, saygılı, uyumlu, demokratik zeminde siyaset yapma iradesine sahip" olduğu belirtilmiş olmasına rağmen, sonuç bölümünde "toplumla bütünleşmeye hazır değildir" hükmü verilmiştir. Ayrıca dilbilgisel ve tarih hataları ile hukuken anlamsız ifadelerin yer alması ve kararın önceki beş (5) kararların neredeyse aynısı olması - aynı gerekçelerle tekrar etmesi- kararların şablonik ve denetlenemez biçimde hazırlandığını göstermiştir.

Kurulun “pişmanlık göstermediği için toplumla bütünleşmeye hazır olmadığı” yönündeki kararı, infaz hukukunda davranış temelli ölçütlerin yerini beyana dayalı ideolojik ölçütlerin aldığını ortaya koymaktadır. Bu durum, hem Anayasa'nın 19., 26. ve 38. maddelerine hem de AİHS'in 5. ve 10. maddelerine açıkça aykırıdır.

Üstelik, kurul kararlarının farklı cezaevlerinde neredeyse aynı ifadelerle tekrarlanması, bu uygulamaların merkezî bir talimat veya yönlendirme ile şekillendiği kuşkusunu güçlendirmektedir. İnfazın, kişisel gelişim ve topluma yeniden kazandırma amacıyla değil, siyasi sadakat ölçümüne göre belirlenmesi hukuk devleti ilkesini zedelemektedir.

Tüm bu unsurlar bir arada değerlendirildiğinde, Türkiye'deki infaz rejimi sadece bireysel hak ihlallerinin değil, kurumsallaşan keyfiyetin göstergesi haline gelmiştir. Bu keyfi ve ideolojik infaz anlayışının kaldırılması ve “değerlendirmelerin” hukuk devleti sınırlarına çekilmesi hem toplumsal barış hem de adaletin inandırıcılığı açısından zorunludur.

Bu bağlamda;

- 1- Elazığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu'nun Serdar Şitilay hakkında verdiği 24.09.2025 tarihli karar. Bakanlığınızca denetlenmiş midir? Bu kararda yer alan tarih, dil ve gerekçe hatalarına ilişkin herhangi bir inceleme başlatılmış mıdır?
- 2- İdare ve Gözlem Kurulları'nın “iyi hâl değerlendirmesi” yaparken “pişmanlık” veya “örgütsel bağ” gibi soyut kavramları ölçüt olarak kullanması. 5275 sayılı Kanun'un 89. maddesi kapsamında hangi yasal dayanağa oturmaktadır?
- 3- Kurul kararlarında, mahpusların davranış ve tutumlarından ziyade, politik düşünce ve kimlikleri esas alınarak “örgütle bağımlı sürdürdüğü” yönünde yargı kararı gerektiren kanaatler oluşturulmakta ve infazlar bu gerekçeyle uzatılmaktadır. Bu uygulama, “pişmanlık göstermeme” ya da “devletin resmî ideolojisiyle uyumlu düşünmeme” gerekçesiyle cezalandırmaya dönüşmüş düşünce temelli bir infaz siyasetine işaret etmektedir. Ayrıca, farklı cezaevlerinde birbirinin neredeyse aynı ifadeleriyle hazırlanan kararlar, infaz kurullarının bağımsız değerlendirme yapmadığı ve kararların Adalet Bakanlığı veya Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü düzeyinde merkezi bir yönlendirme ya da talimatla şekillendiği kuşkusunu güçlendirmektedir.

Bu bağlamda; Kurullarda kararlar, merkezi bir talimat veya standart gerekçe doğrultusunda mı alınmaktadır?

- 4- Kurul, hukuken tartışmalı bir yetkiyle karar almış olmasına rağmen, kurul üyesi psikoloğun “hükümlü toplumla bütünleşmeye hazırdır” yönündeki kanaatini gerekçesiz biçimde yok saymıştır. Bu durum, yalnızca idari takdirin keyfî kullanımını değil, aynı zamanda kurulun meşruiyetini dayandırdığı “uzman görüşüyle desteklenmiş değerlendirme” iddiasını da fiilen ortadan kaldırmıyor mu?
- 5- İnfazın “pişmanlık beyanı” temelinde uzatılması, AİHS m.10 ve Anayasa m.26 kapsamındaki ifade özgürlüğünün ihlali anlamına gelmez mi? Bakanlığınız bu konuda nasıl bir hukuki değerlendirme yapmaktadır?
- 6- İdare ve Gözlem Kurullarının karar süreçlerine ilişkin standart bir rehber, eğitim programı veya merkezi yönerge bulunmakta mıdır? Varsa bu belgelerde “pişmanlık”, “örgütle bağ” ya da “toplumla bütünleşme” gibi ifadeler yer almakta mıdır? cevabınız evet ise bu kavramlar nasıl tanımlanmaktadır?
- 7- Bakanlığınız, “iyi hâl” değerlendirmelerinin nesnel, davranış temelli ve denetlenebilir kriterlere dayandırılması için yasal veya idari bir reform hazırlığı yürütmekte midir?